Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MANUELA CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONY
přednesené dne 20. května 2021 [1]

Věc C-724/19

Specializirana prokuratura
proti
HP

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Specializiran nakazatelen sad (Zvláštní trestní soud, Bulharsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Evropský vyšetřovací příkaz – Směrnice 2014/41/EU – Článek 2 písm. c) – Vydávající orgán – Článek 6 odst. 2 – Podmínky pro vydání – Státní zástupce plnící úkoly vydávajícího justičního orgánu – Vydání vyhrazené soudci v případě obdobného vnitrostátního postupu“

1. Má státní zastupitelství členského státu pravomoc k vydání evropského vyšetřovacího příkazu v trestních věcech (dále jen „EVP“), v němž žádá o provozní a lokalizační údaje o určitých elektronických komunikacích, pokud podle vnitrostátního práva vydávajícího státu může provedení tohoto důkazu povolit pouze soudce nebo soud?

2. To je ve shrnutí pochybnost, která vyvstává v tomto řízení o předběžné otázce. Soudní dvůr má při jejím řešení příležitost rozvinout svoji judikaturu ohledně pojmu „orgán vydávající“ EVP ve smyslu směrnice 2014/41/EU [2] ve vztahu ke státnímu zastupitelství.

I. Právní rámec

A. Unijní právo. Směrnice 2014/41

3. Podle bodu 30 odůvodnění „[by m]ožnosti spolupráce podle této směrnice týkající se odposlechu telekomunikačního provozu […] neměly být omezeny na obsah telefonické komunikace, ale mohly by rovněž zahrnovat shromažďování souvisejících provozních a lokalizačních údajů, což by příslušným orgánům umožnilo vydat evropský vyšetřovací příkaz za účelem získání údajů o telekomunikačním provozu, které představují menší zásah. Na evropský vyšetřovací příkaz vydaný za účelem získání provozních a lokalizačních údajů telekomunikačního

[1] – Původní jazyk: španělština.

[2] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech (Úř. věst. 2014, L 130, s. 1).

provozu z minulosti by se měla vztahovat stejná obecná úprava výkonu evropského vyšetřovacího příkazu, přičemž evropský vyšetřovací příkaz by v závislosti na vnitrostátním právu vykonávajícího státu mohl být považován za invazivní vyšetřovací úkon“.

4. Podle bodu 32 odůvodnění „[v] evropském vyšetřovacím příkazu, který obsahuje žádost o odposlech telekomunikačního provozu, vydávající orgán poskytne vykonávajícímu orgánu dostatečné informace, jako například údaje o vyšetřovaném trestném činu, aby vykonávajícímu orgánu umožnil posoudit, zda by daný vyšetřovací úkon byl povolen u obdobného vnitrostátního případu“.

5. Článek 1 („Evropský vyšetřovací příkaz a povinnost jej vykonat“) zní:

„1. Evropský vyšetřovací příkaz je rozhodnutí justičního orgánu vydané či potvrzené justičním orgánem jednoho členského státu (dále jen ‚vydávající stát‘) za účelem provedení jednoho nebo několika konkrétních vyšetřovacích úkonů v jiném členském státě (dále jen ‚vykonávající stát‘) s cílem získat důkazy v souladu s touto směrnicí.

Evropský vyšetřovací příkaz lze rovněž vydat k získání důkazů, které jsou již v držení příslušných orgánů vykonávajícího státu.

2. Členské státy vykonají evropský vyšetřovací příkaz na základě zásady vzájemného uznávání a v souladu s touto směrnicí.

3. O vydání evropského vyšetřovacího příkazu může v rámci použitelných práv na obhajobu v souladu s vnitrostátními předpisy upravujícími trestní řízení požádat podezřelá nebo obviněná osoba, nebo tak může jejím jménem učinit obhájce.

4. Touto směrnicí není dotčena povinnost ctít základní práva a právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o EU, včetně práva osob, proti nimž je vedeno trestní řízení, na obhajobu, a nejsou jí dotčeny související povinnosti justičních orgánů.“

6. Článek 2 („Definice“) stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[…]

c) ‚vydávajícím orgánem‘:

   i) soudce, soud, vyšetřující soudce nebo státní zástupce příslušný v daném případě nebo

   ii) jakýkoli jiný příslušný orgán, který vydávající stát určí a který v konkrétním případě jedná jako vyšetřující orgán v trestním řízení a má v souladu s vnitrostátním právem pravomoc nařídit shromažďování důkazů. Kromě toho musí evropský vyšetřovací příkaz před jeho předáním vykonávajícímu orgánu a po posouzení jeho souladu s podmínkami pro vydání evropského vyšetřovacího příkazu podle této směrnice, zejména s podmínkami stanovenými v čl. 6 odst. 1, potvrdit soudce, soud, vyšetřující soudce nebo státní zástupce ve vydávajícím státě. Pokud byl evropský vyšetřovací příkaz potvrzen justičním orgánem, může být pro účely předání evropského vyšetřovacího příkazu tento orgán rovněž považován za vydávající orgán;

[…]“

7. Článek 6 („Podmínky pro vydání a předání evropského vyšetřovacího příkazu“) zní:

„1. Vydávající orgán může vydat evropský vyšetřovací příkaz, pouze pokud jsou splněny tyto podmínky:

a) vydání evropského vyšetřovacího příkazu je nezbytné a přiměřené pro účely řízení podle článku 4 při zohlednění práv podezřelé nebo obviněné osoby a

b) vyšetřovací úkon nebo úkony uvedené v evropském vyšetřovacím příkazu by za stejných podmínek bylo možné nařídit u obdobného vnitrostátního případu.

2. Splnění podmínek uvedených v odstavci 1 posuzuje v každém jednotlivém případě vydávající orgán.

3. Pokud má vykonávající orgán důvod se domnívat, že podmínky uvedené v odstavci 1 splněny nejsou, může konzultovat nezbytnost výkonu evropského vyšetřovacího příkazu s vydávajícím orgánem. Po této konzultaci může vydávající orgán rozhodnout o vzetí evropského vyšetřovacího příkazu zpět.“

8. Článek 9 („Uznání a výkon“) zní:

„1. Vykonávající orgán uzná bez dalších formalit evropský vyšetřovací příkaz předaný v souladu s touto směrnicí a zajistí jeho výkon stejným způsobem a za stejných podmínek, jako by daný vyšetřovací úkon byl nařízen orgánem vykonávajícího státu, ledaže se tento orgán rozhodne uplatnit některý z důvodů odmítnutí uznání nebo výkonu nebo některý z důvodů odkladu stanovených v této směrnici.

2. Pokud není v této směrnici stanoveno jinak, vykonávající orgán dodrží formální náležitosti a postupy výslovně uvedené vydávajícím orgánem, pokud tyto formální náležitosti a postupy nejsou v rozporu se základními právními zásadami vykonávajícího státu.

3. Pokud vykonávající orgán obdrží evropský vyšetřovací příkaz, který nebyl vydán vydávajícím orgánem podle čl. 2 písm. c), vykonávající orgán vrátí evropský vyšetřovací příkaz zpět vydávajícímu státu.

[…]“

B. Vnitrostátní právo

1. Zakon za Evropejskata zapoved za razsledvane (zákon o evropském vyšetřovacím příkazu; dále jen „ZEZR“)

9. Článek 5 odst. 1 uvádí, že orgánem, který má pravomoc vydat EVP, je státní zástupce v přípravné fázi řízení nebo příslušný soud v samotném soudním řízení.

2. Nakazatelno procesualen kodeks (trestní řád; dále jen „NPK“)

10. Článek 159a, nadepsaný „Předávání údajů podniky zajišťujícími veřejné sítě elektronických komunikací nebo poskytujícími veřejné služby elektronických komunikací“, stanoví:

„(1) Na žádost soudu v soudním řízení nebo na základě odůvodněného příkazu soudce soudu prvního stupně, který byl vydán v přípravné fázi trestního řízení na návrh státního zástupce pověřeného vyšetřováním, předloží podniky zajišťující veřejné sítě elektronických komunikací sítě nebo poskytující veřejné služby elektronických komunikací údaje shromážděné v rámci své činnosti, které jsou nezbytné pro:

1. dohledání a identifikaci zdroje spojení,

2. identifikaci směru spojení,

3. identifikaci data, času a délky trvání spojení,

4. identifikaci druhu spojení,

5. identifikaci koncového elektronického komunikačního zařízení uživatele nebo zařízení, které se jako koncové elektronické komunikační zařízení uživatele prezentuje,

6. určení rozlišovacího označení použitých buňkových přístupových bodů.

(2) Údaje uvedené v odstavci 1 se shromáždí, pokud je to nezbytné k vyšetřování závažných úmyslných trestných činů.

(3) Návrh státního zástupce pověřeného vyšetřováním podle odstavce 1 musí být odůvodněn a musí obsahovat následující údaje:

1. údaje o trestném činu, pro jehož vyšetřování je nezbytné použití provozních údajů,

2. popis skutkových okolností, na nichž je návrh založen,

3. údaje o osobách, ve vztahu k nimž jsou vyžadovány provozní údaje,

4. období, jehož se mají informace týkat,

5. vyšetřovací orgán, kterému mají být údaje předány.

(4) V příkazu vydaném podle odstavce 1 uvede soud:

1. údaje, které mají být zpřístupněny,

2. období, jehož se mají zpřístupněné údaje týkat,

3. vyšetřovací orgán, kterému mají být údaje předány.

(5) Období, za které je informace požadována a za které je nařízeno předání údajů podle odstavce 1, nesmí překročit šest měsíců.

[…]“

II. Skutkový stav, vnitrostátní spor a předběžná otázka

11. Po zahájení trestního řízení v Bulharsku proti HP pro financování teroristické činnosti vydalo státní zastupitelství čtyři EVP totožného obsahu za účelem získání provozních a lokalizačních údajů o určitých elektronických komunikacích [3].

12. Tyto čtyři EVP byly vydány bulharským státním zastupitelstvím, a to bez zásahu nebo potvrzení soudce nebo soudu, a předány příslušným orgánům Německa, Rakouska, Belgie a Švédska.

13. Státní zastupitelství členských států, jimž byly EVP určeny, provedla jejich výkon, aniž – s výjimkou toho belgického – došlo k povolení nebo potvrzení soudcem nebo soudem.

14. Na základě získaných důkazů a informací poskytnutých v odpověď na EVP byli HP a dalších pět osob obviněni z financování teroristických činů a z účasti na zločinném spolčení za účelem financování takových činů.

15. Specializiran nakazatelen sad (Zvláštní trestní soud, Bulharsko), jenž musí přezkoumat důkazy získané na základě EVP, má pochybnosti o jejich legalitě, neboť podle vnitrostátního práva mohly být takové důkazy v Bulharsku opatřeny pouze s předchozím povolením soudu.

16. Za této situace pokládá Soudnímu dvoru tyto předběžné otázky:

„1) Je v souladu s čl. 2 písm. c) bodem i) směrnice 2014/41, jakož i se zásadou rovnocennosti vnitrostátní právní ustanovení […], podle něhož v přípravné fázi trestního řízení je orgánem, který má pravomoc k vydání [EVP] týkajícího se předání provozních a lokalizačních údajů v souvislosti s telekomunikačním provozem, státní zástupce, zatímco ve stejných vnitrostátních situacích má tuto pravomoc soudce?

2) Nahrazuje uznání takového [EVP] příslušným orgánem vykonávajícího státu (státním zástupcem nebo vyšetřujícím soudcem) soudní příkaz, který je nezbytný podle vnitrostátního práva vydávajícího státu?“

III. Řízení před Soudním dvorem

17. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla zapsána do rejstříku kanceláře Soudního dvora dne 1. října 2019.

18. Písemná vyjádření předložili HP, německá a maďarská vláda, jakož i Komise.

[3] – Předkládající soud upřesňuje, že se jednalo o provozní a lokalizační údaje požadované podle „bodu 30 odůvodnění směrnice 2014/41 […] a čl. 159a odst. 1 NPK“.

19. Soudní dvůr rozhodl, že namísto veřejného jednání budou účastníci řízení a další zúčastnění vyslechnuti k případnému dopadu rozsudků ze dne 8. prosince 2020 [4] a ze dne 2. března 2021 [5] na projednávanou věc.

20. Na pokyn Soudního dvora se toto stanovisko bude týkat toliko první předběžné otázky.

IV. Argumenty účastníků řízení

21. HP tvrdí, že čl. 5 odst. 1 bod 1 ZEZR není v souladu s čl. 2 písm. c) směrnice 2014/41, protože ta neumožňuje vyloučit pravomoc soudce při nařizování takových úkonů, jako jsou úkony uvedené v předkládacím usnesení. Nadto připomíná, že podle bulharské právní úpravy musí takové úkony provést příslušný soud. Podle uvedené právní úpravy by tudíž byl způsob, jímž byla v původním řízení informace o provozních údajích získána, protiprávní.

22. Podle německé vlády se odpověď na položenou otázku nenalézá v čl. 2 písm. c) směrnice 2014/41, nýbrž v jejím čl. 6 odst. 1 písm. b). Bez ohledu na to, že čl. 2 písm. c) umožňuje oddělit pravomoc nařídit specifický vyšetřovací úkon na straně jedné a pravomoc vydat EVP na straně druhé, je jisté, že čl. 6 odst. 1 písm. b) brání tomu, aby mohla žádost o přeshraniční vyšetřovací úkon podléhat méně přísným podmínkám, než jsou podmínky, které lze podle vnitrostátního práva uplatnit na obdobný vnitrostátní postup.

23. Podle mínění německé vlády, pokud vnitrostátní právo vydávajícího členského státu vyžaduje, aby soudce schválil určité vyšetřovací úkony, musí tato podmínka platit rovněž tehdy, pokud mají být takové úkony vykonány v jiném členském státě.

24. Podle maďarské vlády je odpověď na první předběžnou otázku spjata s dodržením podmínek pro vydání stanovených v čl. 6 odst. 1 písm. b) směrnice 2014/41. Podle jejího názoru vzájemné uznávání, na němž je založena justiční spolupráce v trestních věcech, předpokládá, že rozhodnutí vydávajícího členského státu bylo přijato věcně a místně příslušným soudem nebo orgánem.

25. Z tohoto předpokladu maďarská vláda vyvozuje, že v kontextu směrnice 2014/41 je jednou z podmínek pro vydání EVP to, že úkon, jehož se týká, byl ověřen orgánem, který by k jeho přijetí měl pravomoc i příslušnost na vnitrostátní úrovni. Jinak by záruky požadované u vyšetřovacích úkonů, které mají být provedeny v jiném členském státě, byly nižší než záruky stanovené pro obdobné úkony, které by měly být vykonány ve vydávajícím státě.

26. Komise se domnívá, že pochybnosti předkládajícího soudu se vztahují ke dvěma odlišným aspektům: orgánu příslušnému k vydání EVP [čl. 2 písm. c) směrnice 2014/41] na straně jedné a podmínkám pro vydání EVP (článek 6 uvedené směrnice) na straně druhé.

27. Uvádí, že podmínka příslušnosti „v daném případě“ [čl. 2 písm. c) směrnice 2014/41] znamená, že vydávající orgán musí mít institucionální roli v původním trestním řízení. Unijní právo však neupřesňuje, zda tento orgán musí být v plném rozsahu odpovědný za řízení, či zda se jeho zapojení má týkat pouze konkrétního vyšetřovacího úkonu: směrnice 2014/41 v tomto ohledu členským státům poskytuje flexibilitu.

[4] – Staatsanwaltschaft Wien (Padělané platební příkazy) (C-584/19, EU:C:2020:1002).

[5] – Prokuratuur (Podmínky přístupu k údajům o elektronické komunikaci) (C-746/18, EU:C:2021:152; dále jen „rozsudek Prokuratuur“).

28. Z toho podle Komise vyplývá, že se odpověď na položenou otázku nachází v čl. 6 odst. 1 písm. b) směrnice 2014/41. Podle něj platí, že pokud úkon na vnitrostátní úrovni vyžaduje zásah soudce (jako je tomu v Bulharsku), jeho výkon v jiném členském státě prostřednictvím EVP vyžaduje, aby bylo vydání tohoto EVP rovněž vyhrazeno soudu.

V. Analýza

A. Úvodní poznámky

29. Soudní dvůr vyhlásil nedávno dva rozsudky (rozsudek ze dne 8. prosince 2020[6] a rozsudek Prokuratuur), k jejichž dopadům na projednávanou věc byli vyslechnuti účastníci řízení a další zúčastnění na řízení o předběžné otázce.

30. Ačkoli se otázky předkládajícího soudu v tomto řízení o předběžné otázce přímo nevztahují k tomu, co bylo předmětem sporu v těchto dvou rozsudcích, nic nebrání Soudnímu dvoru poskytnout předkládajícímu soudu vodítka – opírající se o spis a předložená vyjádření – ohledně otázek, které nejsou řešeny v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, pokud to považuje za relevantní ke zlepšení své spolupráce s předkládajícím soudem.

31. V rozsudku ze dne 8. prosince 2020 byly rozptýleny pochybnosti ohledně kvalifikace státního zastupitelství k vydání EVP, třebaže nepožívá postavení plně nezávislého na výkonné moci[7].

32. Ať je tedy institucionální postavení bulharského státního zastupitelství ve vnitrostátním právu jakékoli, jeho oprávnění vydávat EVP nenaráží v obecné rovině na překážky ve směrnici 2014/41.

33. Rozsudek Prokuratuur, ačkoli se netýká přímo EVP, nýbrž čistě vnitrostátního vyšetřovacího úkonu bez přeshraničního prvku (na jehož základě státní zastupitelství členského státu rozhodlo o získání provozních a lokalizačních údajů týkajících se určitých elektronických komunikací), má značnou relevanci pro projednávanou věc.

34. V tomto rozsudku Soudní dvůr rozhodl, že směrnice 2002/58/ES[8] ve spojení s články 7, 8 a 11 Listiny základních práv Evropské unie „brání vnitrostátní právní úpravě, která přiznává státnímu zastupitelství, jež vede přípravné řízení a v následném řízení případně vykonává úlohu veřejného žalobce, pravomoc povolit orgánu veřejné moci přístup k provozním a lokalizačním údajům pro účely přípravného řízení“.

6 – Staatsanwaltschaft Wien (padělané platební příkazy) (C-584/19, EU:C:2020:1002).

7 – Staatsanwaltschaft Wien (Padělané platební příkazy) (C-584/19, EU:C:2020:1002), bod 75 a výrok: „čl. 1 odst. 1 a čl. 2 písm. c) směrnice 2014/41 musí být vykládány v tom smyslu, že se pojmy ‚justiční orgán‘ a ‚vydávající orgán‘ ve smyslu těchto ustanovení vztahují na státního zástupce členského státu nebo obecně státní zastupitelství členského státu nehledě na to, že mezi tímto státním zástupcem nebo tímto státním zastupitelstvím a výkonnou mocí tohoto členského státu může existovat vztah právní podřízenosti, a nehledě na to, že u uvedeného státního zástupce či uvedeného státního zastupitelství hrozí, že budou přímo či nepřímo podléhat individuálním příkazům nebo pokynům ze strany orgánů této moci při přijímání evropského vyšetřovacího příkazu“.

8 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. 2002, L 201, s. 37; Zvl. vyd. 13/29, s. 514; oprava Úř. věst. 2014, L 290, s. 11), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009 (Úř. věst. 2009, L 337, s. 11).

35. Odůvodnění tohoto závěru Soudního dvora je mimo jiné následující:

– „[J]e zásadní, aby přístup příslušných vnitrostátních orgánů k uchovávaným údajům podléhal předchozímu přezkumu ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu a aby tento soud nebo orgán rozhodoval na základě odůvodněné žádosti těchto orgánů, zejména v rámci postupů pro prevenci, odhalování nebo stíhání trestných činů.“ [9]

– „Tento předchozí přezkum mimo jiné vyžaduje – jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 105 svého stanoviska – aby soud nebo orgán, který má zmíněný předchozí přezkum provádět, měl všechny pravomoci a vykazoval všechny záruky nezbytné pro sladění jednotlivých dotčených zájmů a práv. Pokud jde konkrétně o vyšetřování, takový přezkum vyžaduje, aby tento soud nebo orgán byly schopny zajistit spravedlivou rovnováhu mezi zájmy souvisejícími s potřebami vyšetřování v rámci boje proti trestné činnosti na jedné straně a základními právy na respektování soukromého života a na ochranu osobních údajů osob, jichž se přístup dotýká, na straně druhé.“ [10]

– „V oblasti trestního práva požadavek nezávislosti konkrétně znamená – jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 126 svého stanoviska – že orgán pověřený tímto předchozím přezkumem nesmí být zapojen do předmětného vyšetřování a musí mít vůči účastníkům trestního řízení neutrální postavení.“ [11]

– „V případě státního zastupitelství, které vede vyšetřování a případně vykonává úlohu veřejného žalobce, tomu tak není. Úkolem státního zastupitelství totiž není se věcí zabývat zcela nezávisle; jeho povinností je tuto věc případně předložit příslušnému soudu jakožto účastník řízení před soudem, který vykonává úlohu veřejného žalobce.“ [12]

– „Okolnost, že státní zastupitelství je podle pravidel upravujících jeho pravomoci a postavení povinno prověřovat skutečnosti svědčící v neprospěch i ve prospěch dotyčné osoby, zaručit zákonnost přípravného řízení a postupovat výlučně na základě zákona a svého přesvědčení, nepostačuje k tomu, aby bylo uznáno, že má ve vztahu k dotčeným zájmům postavení třetího subjektu ve smyslu popsaném v bodě 52 tohoto rozsudku.“ [13]

36. Shrnuto, Soudní dvůr nepřiznává státnímu zastupitelství postavení nestranného třetího subjektu, když plní úkoly přípravného řízení na straně jedné a vykonává veřejnou obžalobu v pozdějším řízení na straně druhé. Z toho plyne, že mu nelze přiznat pravomoc povolit přístup k provozním a lokalizačním údajům, které mají k dispozici poskytovatelé služeb elektronických komunikací.

37. Výklad směrnice 2014/41 nemůže být oproštěn od vlivu rozsudku Prokuratuur.

38. V bodě 30 odůvodnění směrnice 2014/41 bylo uznáno, že sledování elektronických komunikací svou povahou narušuje soukromý život. Právě z tohoto důvodu různé členské státy podmiňují tento vyšetřovací úkon předchozím povolením soudce nebo soudu při vyloučení jiných orgánů, mezi nimi i státního zastupitelství.

[9] – Rozsudek Prokuratuur, bod 51.

[10] – Tamtéž, bod 52.

[11] – Tamtéž, bod 54.

[12] – Tamtéž, bod 55.

[13] – Tamtéž, bod 56.

39. Jak bude následně podrobněji vysvětleno, článek 6 směrnice 2014/41 stanoví, že vydávající orgán je oprávněn vydat EVP pouze tehdy, pokud by v něm uvedený vyšetřovací úkon mohl být za stejných podmínek nařízen u obdobného vnitrostátního případu.

40. K této podmínce je nyní třeba přidat tu, jež vyplývá z rozsudku Prokuratuur pro případy, v nichž platí kumulativně, že: a) orgány vydávající EVP jsou součástí státního zastupitelství, které zastává dvojí postavení zmíněné výše (vede přípravné řízení a vykonává pozdější trestní obžalobu), a b) EVP zahrnuje úkon zachycování elektronických komunikací s intenzitou úkonu analyzovaného v uvedeném rozsudku.

41. V těchto případech nemůže být EVP vydán státním zastupitelstvím, i když právní úprava jeho členského státu umožňuje jemu samotnému, bez předchozí soudní kontroly ve striktním smyslu, nařídit zachycování elektronických komunikací.

B. Posouzení

42. Předkládající soud žádá o výklad pojmu „pravomoc“, se kterým pracuje každý z obou bodů článku 2 písm. c) směrnice 2014/41.

43. V tomto písmeni je „orgán vydávající“ EVP definován z dvojího hlediska:

– v bodě i) pojem odkazuje na „soudce, soud, vyšetřující[ho] soudce nebo státní[ho] zástupce *příslušn[ého] v daném případě*“ [14] a

– v bodě ii) je pojem rozšířen a zahrnuje „jakýkoli jiný *příslušný* orgán, *který vydávající stát určí* a který v konkrétním případě jedná jako vyšetřující orgán v trestním řízení a *má v souladu s vnitrostátním právem pravomoc nařídit shromažďování důkazů*“ [15].

44. Předkládající soud má za to, že:

– Pokud by pojem „pravomoc“ znamenal totéž v obou bodech, směrnice 2014/41 by určení orgánu příslušného vydat EVP svěřovala v plném rozsahu vnitrostátnímu právu.

– Na základě toho čl. 5 odst. 1 bod 1 ZEZR v Bulharsku přiznal státnímu zastupitelství obecnou pravomoc vydávat EVP bez ohledu na jeho předmět.

– Jelikož podle bulharského práva může jen soudce rozhodnout o shromáždění určitých důkazů v trestním řízení vnitrostátní povahy, mohl by ZEZR být v rozporu se zásadami rovnocennosti a rovného zacházení: v určitých čistě vnitrostátních situacích disponuje občan zárukou soudního zásahu, která by mu byla odepřena, pokud by důkazy byly shromažďovány prostřednictvím EVP.

45. Je možné připustit, že pojem „pravomoc“ má v zásadě stejný rozsah v obou bodech článku 2 písm. c) směrnice 2014/41. Oba se vztahují k pravomoci přiznané orgánu k tomu, aby v trestním řízení vykonával úkoly, které mu zákony svěřují.

[14] – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

[15] – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

46. Tím, co body i) a ii) článku 2 písm. c) směrnice 2014/41 odlišuje, ve skutečnosti není (nebo není přímo) *pravomoc* v „daném [konkrétním] případě“, nýbrž *orgán*, který ji v jednotlivých případech vykonává.

47. Skutečný rozdíl mezi těmito body totiž spočívá v tom, že každý z nich uvádí odlišné kategorie „vydávajících orgánů“: na straně jedné *justiční* orgány [bod i)] a na druhé straně *nejustiční* orgány [bod ii)] [16], které jsou všechny *příslušné* k výkonu své odpovídající pravomoci v trestních řízeních:

– bod i) označuje za „orgán vydávající“ EVP „justiční orgány“, které při výkonu svých funkcí jednají v rámci konkrétního trestního řízení,

– bod ii) přiznává postavení „orgánu vydávajícího“ EVP „jakémukoli jinému příslušnému orgánu […] v konkrétním případě“. Je jasné, že tento *jiný* orgán není „justiční“ a EVP, který vydá, může být předán vykonávajícímu státu pouze po potvrzení soudcem, soudem nebo státním zástupcem.

48. „Jiný orgán“ podle bodu ii) musí být vnitrostátním právem oprávněn jednat „jako vyšetřující orgán v trestním řízení“ a „nařídit shromažďování důkazů“. To znamená, vykonávat v trestních řízeních vlastní *pravomoci* určitých správních orgánů (jako například policejních orgánů), pokud to příslušné právní řády stanoví.

49. Body i) a ii) článku 2 písm. c) směrnice 2014/41 tedy používají pojem „*pravomoc*“ v jednotícím smyslu (jako soubor oprávnění svěřených veřejnému orgánu), aby bezprostředně stanovily dělící linii mezi *vlastními pravomocemi* různých orgánů uvedených v každém z těchto bodů. V závislosti na tom, jaké jsou posledně zmíněné pravomoci, podléhá vydání EVP různým podmínkám.

50. Není pochyb o tom, že státní zástupce *příslušný* v určitém trestním řízení může být „orgánem vydávajícím“ jakýkoli EVP podle čl. 2 písm. c) bodu i) směrnice 2014/41.

51. Stejným způsobem a v souladu s bodem ii) téhož článku 2 písm. c) může být „vydávajícím orgánem“ také nejustiční orgán, jemuž, jak bylo připomenuto, vnitrostátní právo svěřuje úkoly při vyšetřování v trestních řízeních nebo mu přiznává pravomoc nařídit shromáždění důkazů.

52. Pouhé postavení „vydávajícího orgánu“ ovšem nestačí k tomu, aby orgány s touto vlastností mohly vydat konkrétní EVP a předat ho vykonávajícímu státu. Opět je nutné odlišit mezi justičními orgány a nejustičními orgány, na které odkazuje čl. 2 písm. c) směrnice 2014/41.

53. Jak jsem vysvětlil při jiné příležitosti [17], „členské státy sice mají možnost určit [(nejustiční)] orgány oprávněné vést trestní řízení a nařizovat shromažďování důkazů, nicméně čl. 2 písm. c) bod ii) směrnice 2014/41 nepřiznává takto určeným orgánům jiné funkce, než jsou ty, které jsou omezeny na *vydání* EVP, který ‚*před předáním* vykonávajícímu orgánu […] [musí být] potvr[zen]‘. A to konkrétně soudem, soudcem nebo státním zástupcem.“ [18]

[16] – Stejně jako ve stanovisku ve věci Staatsanwaltschaft Wien (Padělané platební příkazy) (C-584/19, EU:C:2020:587; dále jen „stanovisko Staatsanwaltschaft“), bod 32 (poznámka 16), používám označení „justiční“ a „nejustiční“ pro zjednodušení, neboť odpovídají povaze orgánů spadajících do té-které kategorie.

[17] – Stanovisko přednesené ve věci Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung (C-66/20, EU:C:2021:200).

[18] – Tamtéž, bod 75. Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

54. Jinými slovy, vnitrostátní právo může přiznat nejustičnímu orgánu oprávněnému nařídit shromáždění důkazů obecné postavení „orgánu vydávajícího“ EVP. Jím vydaný EVP však bude moci být předán vykonávajícímu členskému státu pouze po předchozím potvrzení justičním orgánem.

55. V případě justičního orgánu, ať už soudce nebo státního zástupce, směrnice 2014/41 neukládá *potvrzení* vydání každého konkrétního EVP třetím subjektem, nýbrž tento EVP podřizuje dvěma podmínkám, jejichž splnění přísluší ověřit samotnému soudci nebo státnímu zástupci, který má v úmyslu ho vydat.

56. Článek 6 odst. 1 samotné směrnice 2014/41, pod nadpisem „Podmínky pro vydání a předání evropského vyšetřovacího příkazu“, totiž stanoví, že vydávající orgán může rozhodnout o vydání EVP pouze tehdy, pokud jsou splněny tyto dvě podmínky:

– zaprvé, že je jeho vydání „nezbytné a přiměřené“ [19], a to vedle zohlednění práv podezřelé nebo obviněné osoby [čl. 6 odst. 1 písm. a)], a

– zadruhé, že jeho předmětem je úkon, který „by za stejných podmínek bylo možné nařídit u obdobného vnitrostátního případu“ [čl. 6 odst. 1 písm. b)].

57. V projednávané věci je zvláště relevantní tato druhá podmínka. Směrnice 2014/41 zavádí určitou souběžnost, když podřizuje vydání EVP podmínkám stanoveným vnitrostátním právem pro přijetí rovnocenného úkonu.

58. Tyto podmínky jsou podle mého názoru spojeny s pravidly pro posouzení vhodnosti a těmi, jimiž se upravuje řízení, jak je stanoví vnitrostátní právo, ale zejména také s *pravomocí* přiznanou tímto právem k přijetí úkonu na vnitrostátní úrovni rovnocenného s úkonem, o jehož vykonání je usilováno prostřednictvím EVP.

59. Jestliže právo vydávajícího státu mezi podmínkami vyžadovanými u obdobného vnitrostátního případu stanoví, že k přijetí určitého vyšetřovacího úkonu má *pravomoc* pouze soudce nebo soud, může být takový úkon předmětem EVP jen tehdy, pokud ho vydá justiční orgán [20].

60. V tomto směru čl. 6 odst. 1 písm. b) směrnice 2014/41 upřesňuje dosah „pravomoci“, na niž odkazuje čl. 2 písm. c) bod i) téže směrnice.

61. Ze spojení obou ustanovení vyplývá, že *justičním orgánem* (soudcem nebo státním zástupcem) „příslušný[m] v daném případě“, na nějž odkazuje čl. 2 písm. c) bod i) směrnice 2014/41, je orgán oprávněný vnitrostátním právem k tomu, aby v čistě vnitrostátní záležitosti nařídil ten samý úkon, jenž je předmětem EVP, o jehož vydání se jedná.

62. Jinými slovy, pravomoc vydat EVP odpovídá přesně pravomoci vyžadované podle vnitrostátního práva pro přijetí příkazu obdobného obsahu a dosahu ve striktně vnitrostátním řízení.

[19] – „Nezbytnost“ a „přiměřenost“ musí být posouzeny ve vztahu k cílům řízení uvedených v článku 4 samotné směrnice 2014/41. Mezi nimi je „trestní řízení, které je vedeno nebo může být vedeno justičním orgánem pro trestný čin podle vnitrostátního práva vydávajícího státu“ [písmeno a) zmíněného článku 4].

[20] – Ostatně třicátý bod odůvodnění směrnice 2014/41 připouští, že z hlediska vykonávajícího státu je sledování elektronických komunikací považováno „v závislosti na vnitrostátním právu vykonávajícího státu […] za invazivní vyšetřovací úkon“.

63. „Pravomoc“ podle čl. 2 písm. c) bodu i) směrnice 2014/41 se tedy rozkládá na a) pravomoc jednat v trestním řízení na straně jedné a b) pravomoc přijmout určitý úkon v uvedeném řízení na straně druhé.

64. Přes značné rozdíly v režimu evropských zatýkacích rozkazů (dále jen „EZR“)[21] a v režimu EVP, ani tento druhý nástroj nestanoví, že státní zastupitelství může v přeshraniční situaci uskutečňovat to, co je mu zapovězeno ve vnitrostátní situaci[22].

65. V projednávané věci se EVP vydané bulharským státním zastupitelstvím týkaly nařízení úkonů, které v čistě vnitrostátní situaci umožňuje vnitrostátní právo přijmout toliko soudci nebo soudu. Jak již bylo vysvětleno, byly to konkrétně čtyři EVP týkající se předání provozních a lokalizačních údajů o určitých elektronických komunikacích.

66. Bulharská právní úprava, která v takových případech rozhodnutí o vyžádání přístupu k provozním a lokalizačním údajům o elektronických komunikacích od telefonního operátora vyhrazuje soudci (a nikoli státnímu zastupitelství), je dokonale v souladu s unijním právem.

67. Co se týče funkcí státního zastupitelství u tohoto konkrétního vyšetřovacího úkonu, rozsudek Prokuratuur potvrzuje, pokud by to bylo nezbytné, soulad takové právní úpravy.

68. Ve shrnutí, bulharské státní zastupitelství nemůže vydat a předat EVP jinému členskému státu s cílem získat důkaz, který by za předpokladu jeho provádění v Bulharsku byl vyhrazen soudu. Takové státní zastupitelství postrádá „pravomoc“, která podle čl. 2 písm. c) bodu i) směrnice 2014/41 ve spojení s jejím čl. 6 odst. 1 písm. b) představuje podmínku jeho uznání za „vydávající orgán“ ve smyslu tohoto ustanovení.

VI. Závěry

69. S ohledem na výše uvedené navrhuji Soudnímu dvoru, aby na první předběžnou otázku Specializiran nakazatelen sad (Zvláštní trestní soud, Bulharsko) odpověděl takto:

„Článek 2 písm. c) bod i) ve spojení s čl. 6 odst. 1 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že státní zastupitelství členského státu nemůže vydat evropský vyšetřovací příkaz s cílem získat provozní a lokalizační údaje o určitých elektronických komunikacích, pokud je podle vnitrostátního práva tohoto členského státu v obdobném vnitrostátním případě výlučná pravomoc rozhodnout o provedení takového důkazu vyhrazena soudci nebo soudu.“

[21] – Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24).

[22] – Rozdíly mezi právním režimem EZR a právním režimem EVP jsem se zabýval ve stanovisku Staatsanwaltschaft, body 46 až 65. Argumentoval jsem tím, že státní zastupitelství nemůže „schválit [jako předpoklad pro přijetí EZR] zbavení svobody nařízené policejními složkami, jehož podmínky a účinky jdou nad rámec zbavení svobody, které může nařídit samo státní zastupitelství“ [stanovisko přednesené ve věcech OG (státní zastupitelství v Lübecku) a PI (státní zastupitelství ve Cvikově) (C-508/18 a C-82/19 PPU, EU:C:2019:337), bod 54]. Bylo by totiž paradoxní, „aby nemohlo přijímat méně významná rozhodnutí (vydat [vnitrostátní zatýkací rozkaz] na krátkou dobu) a mohlo přijímat významnější rozhodnutí (vydat EZR, který může vést k mnohem delšímu zbavení svobody)“ (tamtéž, bod 76). Podle mého názoru by nebylo méně paradoxní, pokud by státní zastupitelství mohlo *per se* požadovat v jiném členském státě získání důkazu, k němuž by ve svém vlastním státě potřebovalo povolení justičního orgánu.